

РОЗДІЛ 2. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

PRIORITY AREAS OF IMPROVEMENT OF INTERNATIONAL INVESTMENT IN UKRAINE

УДК 339.976.4

Побоченко Л.М.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри МЕВ і бізнесу
Навчально-наукового інституту
Міжнародних відносин
Національного авіаційного університету
Мухамедова Д.Р.
студентка
Навчально-наукового інституту
Міжнародних відносин
Національного авіаційного університету

У статті досліджено вплив прямих іноземних інвестицій, які є одним з основних чинників інтеграції національної економіки у світову систему. Проаналізовано динаміку прямих іноземних інвестицій та основні країни-інвестори в економіку України. Досліджено інвестиційні активи, які є безпосереднім компонентом у структурі платіжного балансу. Визначено проблеми використання іноземних інвестицій в Україні.

Ключові слова: інвестиції, прямі іноземні інвестиції, країна-інвестор, інвестиційна привабливість, інтеграційні процеси, платіжний баланс.

В статье рассмотрена роль прямых иностранных инвестиций, которые являются одним из основных факторов интеграции национальной экономики в мировую систему. Проанализирована динамика прямых иностранных инвестиций в экономике Украины. Рассмотрены основные страны-инвесторы, которые сотрудничают с нашей страной. Исследованы инве-

стиционные активы, которые являются непосредственным компонентом в структуре платежного баланса. Определены проблемы использования иностранных инвестиций в Украине.

Ключевые слова: инвестиции, прямые иностранные инвестиции, страна-инвестор, инвестиционная привлекательность, интеграционные процессы, платежный баланс.

The article examines the role of foreign direct investment, which is one of the main factors of integration of the national economy into the world system. The dynamics of foreign direct investment in the economy of Ukraine is analyzed. The main countries-investors who cooperate with our country are considered. Investment assets, which are a direct component in the balance of payments structure, are investigated. The problems of using foreign investments in Ukraine are determined.

Key words: investments, foreign direct investment, investor country, investment attractiveness, integration processes, balance of payments.

Постановка проблеми. Імпорт прямих іноземних інвестицій дасть можливість удосконалити виробничу силу країни, простимулює зростання рівня інновацій та наукоємності ринку за рахунок тісного взаємозв'язку техніки і технологій. В Україні існує проблема дефіциту фінансових ресурсів, через що неможливо самостійно здійснювати інвестування різних сфер економіки. Таким чином, вирішення проблеми є важливим та досить актуальним в питанні економічного зростання держави.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивчення різноманітних аспектів сфери іноземного інвестування, у тому числі участі України у процесах міжнародної інвестиційної діяльності, знайшло відображення у працях провідних українських та світових вчених. Серед яких потрібно відзначити: Л. Басовського, Л. Борщ, О. Вовчак, О. Гаврилюк, А. Гойко, Б. Губського, В. Гриньова, В. Дубровського, А. Дуку, Л. Коваленко, В. Козика, Б. Колтинюка, Ю. Макогона, О. Носова, Г. Подшиваленко, А. Пехника, А. Поручника, Н. Реверчука, С. Реверчука, О. Рогача, В. Федоренко, А. Філіпенка та інші.

Постановка задачі. Визначити та обґрунтувати взаємовплив між фінансовими кризами та платіжним балансом України впродовж останніх років внаслідок політичної нестабільності та виявити можливі шляхи залучення інвестицій в економіку

України. Знайти та запропонувати методи захисту економіки від можливого негативного впливу внаслідок припливу прямих іноземних інвестицій.

Викладення основного матеріалу дослідження. Інвестиційний клімат безпосередньо впливає на основні показники соціально-економічного розвитку України. Сприятливий інвестиційний клімат уможливіє вирішення соціальних проблем, забезпечує високий рівень зайнятості населення, дозволяє оновлювати виробництво, проводити модернізацію й впроваджувати новітні технології.

За даними аналітиків невизначене військове українсько-російське питання між сусідніми країнами, яке спричинило конфлікт значно стримує інвестиції в Україну. Але нові прямі іноземні інвестиції в Україну різко скоротилися після початку українсько-російського конфлікту. Навіть деяке покращення бізнес-середовища в країні заважає відновленню інвестицій саме через політичну невизначеність проблеми та загрози безпеці самої країни, а не тільки її економіці.

Потрібно відзначити, що значна частина прямих інвестицій ще задовго до того, як розпочався конфлікт, потрапляла до України через офшорні компанії та насправді мала українське або російське походження. Щоб підвищити ймовірність залучення справжнього іноземного капіталу, необ-

хідно усунути значні перешкоди, що існували ще задовго до початку конфлікту.

Прямі інвестиції в Україну почали падати ще перед подіями 2014 року. Вже у 2013 році ПІІ знизилися на 46,4% у порівнянні з 2012 роком – внаслідок скорочення попиту на український експорт, погіршення політичної ситуації та економічної невизначеності. Схоже падіння відбулося у 2009 році на тлі різкого зниження глобальних інвестиційних потоків внаслідок світової фінансової кризи, внаслідок чого прямі іноземні інвестиції в Україну знизилися на 56%.

В умовах сьогодення іноземні інвестиції характеризуються можливістю значно покращити платіжний баланс країни, здійснювати позитивний демонстраційний клімат завдяки інноваціям, підвищувати бюджетні надходження за рахунок сплати податків і таким чином задовольняти всі потреби ринку. Безперечною перевагою є підвищення конкурентоспроможності на тлі всіх цих позитивних чинників, проте, існує і негативна сторона. ТНК намагаються експортувати свою продукцію і таким чином заважають аналогічному імпорту конкурентів, в умовах монополізації послаблюється участь національних підприємств. Навіть платіжний баланс країни може погіршитися за умови імпорту сировини та репатріації прибутків (табл. 1).

Зростання притоку прямих іноземних інвестицій в Україні спостерігається в усі роки. Хоча динаміка обсягів ПІІ є позитивною, однак, темпи щорічного приросту є невисокими, що свідчить про недостатню інвестиційну привабливість країни.

Прямі іноземні інвестиції, як і сальдо, в Україну не значно збільшилися у 2016 році порівняно із попереднім роком, різниця становить 642,1 млн. дол. США. та 649,3 млн. дол. США відповідно. На сьогоднішній день прямі іноземні інвестиції ще не досягли рівня 2013 і тим більше 2012 року. До того ж, це зростання значною мірою викликане докапіталізацією банків з іноземним капіталом, тоді, як кількість нових інвестицій залишається невисокою (рис. 1).

Інвестиції в основному надходять зі 125 країн світу. Основними інвесторами України, на яких припадає 83,5% загального обсягу інвестицій, залишаються Кіпр, Нідерланди, Німеччина, Російська Федерація, Австрія, Великобританія, Британські Віргінські Острови, Франція, Швейцарія та Італія. Найбільша частка інвестицій обсягом 13,241 млрд. дол. США або 29,6% їх загального обсягу припадає на українську промисловість. Російська Федерація серед країн-інвесторів займає 1 місце. При цьому інформацію про обсяг коштів, що надійшли від російських інвесторів саме у банківській сектор за даними Державної статистики України проаналізу-

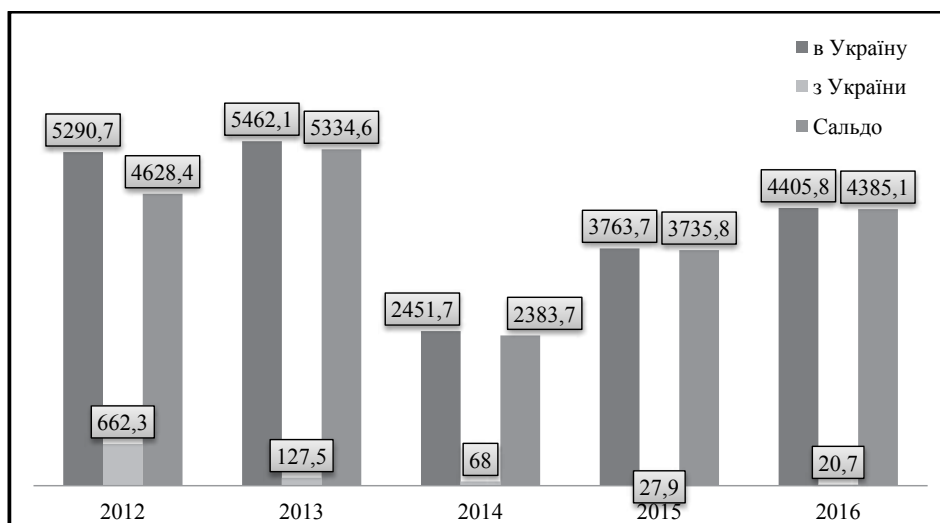

Рис. 1. Динаміка прямих іноземних інвестицій у 2012-2016рр., (млн. дол. США).

Джерело: Побудовано авторами за даними Державної служби статистики України.

Таблиця 1

Динаміка прямих іноземних інвестицій у 2012-2016 рр., млн. дол. США

Рік	ПІІ в Україну	ПІІ з України	Сальдо
2012	5290,7	662,3	4628,4
2013	5462,1	127,5	5334,6
2014	2451,7	68,0	2383,7
2015	3763,7	27,9	3735,8
2016	4405,8	20,7	4385,1

Джерело: Складено авторами за даними Державної служби статистики України. Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя та зони проведення антитерористичної операції.

вати неможливо, адже торік законодавством скасована обов'язкову державну реєстрацію іноземних інвестицій. Ще 13,150 млрд. дол. США або 29,4% загального обсягу інвестицій припадає на фінансову та страхову діяльність.

Як зазначають експерти, за рівнем ВВП Україна значно відстає від сусідніх східноєвропейських країн. Основними драйверами, які дозволять швидко надолужити відставання, є іноземні інвестиції та експорт. Для істотного зростання української економіки необхідно отримувати в середньому 7-10 мільярдів доларів прямих іноземних інвестицій щорічно, що можливо за умови залучення іноземних інвестицій, отримання іноземних кредитів, створення спільних підприємств з іноземним капіталом за такими напрямками, як розвиток переробної промисловості, агропромислового комплексу, створення ефективних форм і механізмів управління інвестиційною діяльністю (табл. 2).

У 2016 році надходження прямих інвестицій здійснили інвестори 77 країн світу. До основних країн-інвесторів, на які припадає майже 70% загального обсягу надходжень інвестицій, належать Російська Федерація – 1667,0 млн. дол. США, Кіпр – 427,7 млн. дол. США, Велика Британія – 403,9 млн. дол. США, Нідерланди – 255,0 млн. дол. США і Австрія – 249,9 млн. дол. США.

Із країн ЄС в економіку України інвестовано 1972,0 млн. дол. США або майже 45% загального обсягу вкладень (рис.2.):

Інвестиційні активи є безпосереднім компонентом у структурі платіжного балансу. Для того, щоб визначити коливання, розглянемо статистику та динаміку платіжного балансу України. Впродовж останніх трьох років економіка України знаходиться у стані рецесії та під тиском взаємовідносин з Російською Федерацією, яка до недавніх часів виступала основним торговельним партне-

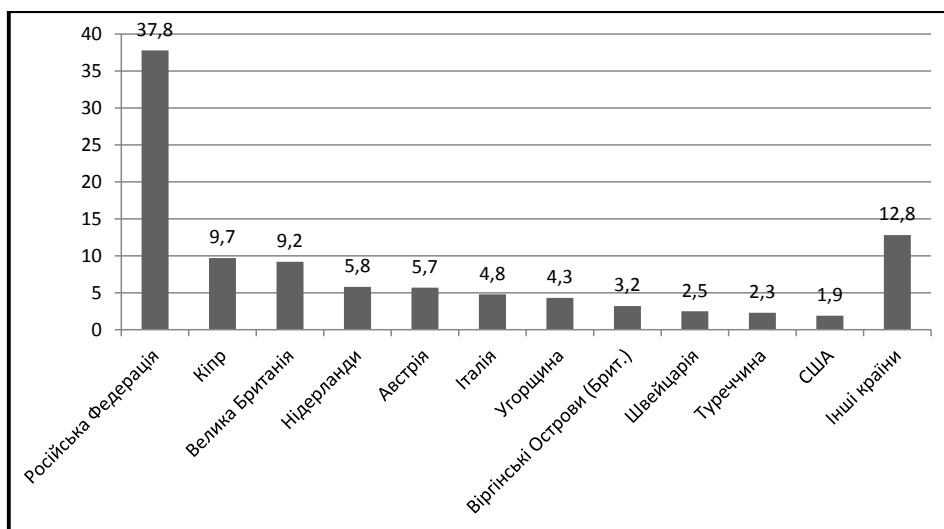

Рис. 2. Частка основних країн-інвесторів в економіку України у 2016 році, (%)

Джерело: Побудовано авторами за даними Державної служби статистики України.

Таблиця 2

Основні країни-інвестори в економіку України у 2016 році

№	Країна	Надходження прямих іноземних інвестицій у 2016 році (млн. дол. США)	У % до підсумку
1	Російська Федерація	1667,0	37,8
2	Кіпр	427,7	9,7
3	Велика Британія	403,9	9,2
4	Нідерланди	255,0	5,8
5	Австрія	249,9	5,7
6	Італія	209,9	4,8
7	Угорщина	187,6	4,3
8	Віргінські Острови (Брит.)	140,2	3,2
9	Швейцарія	108,6	2,5
10	Туреччина	103,2	2,3
11	США	85,2	1,9
12	Інші країни	567,6	12,8
	Усього	4405,8	100,0

Джерело: Складено авторами за даними Державної служби статистики України.

ром України. Важливо зазначити, що статистичні спостереження ведуться без урахування тимчасово окупованих територій України.

Висновки з проведеного дослідження. Економічної стабільності буде передувати насамперед спроможність українських підприємств та Уряду провести заміщення споживчого російського, який з початку 2016 року є вже закритим для більшості видів українського експорту, на ринки інших країн. Безперечно, в Україні досі існує невирішена проблема щодо корупційної діяльності, і залучення прямих іноземних інвестицій допоможе у боротьбі з корупцією краще, ніж створення численних антикорупційних органів. Залучення прямих іноземних інвестицій – це і механізм переходу від макрофінансової стабілізації до інвестиційного розвитку, і драйвер економічного зростання країни, і генератор нових робочих місць та бюджетних надходжень.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Foreign direct investment: Inward and outward flows and stock, annual, 1980-2016 // Unctadstat [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unctadstat.unctad.org/wds/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=96740>

2. Прямі інвестиції (акціонерний капітал) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2014/zd/pik/pik_u/pik_rik_2016.html

3. Рейтинг інвестиційної привабливості України 2016 [Електронний ресурс] // Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. – 2016. – Режим доступу: <http://kiis.com.ua/materials/pr/20142904/RIPR2014.pdf>

4. Український журнал «Економіст» 2017 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ua-ekonomist.com/15285-galasyuk-nvesticyi-u-virobnictvo-naykrasch-lki-vd-korupcyi.html>

REFERENCES:

1. Foreign direct investment: Inward and outward flows and stock, annual, 1980-2016 // Unctadstat [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://unctadstat.unctad.org/wds/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=96740>

2. Priami investytsii (aktsionernyi kapital) [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2014/zd/pik/pik_u/pik_rik_2016.html

3. Reitynh investytsiinoi pryvablyvosti Ukrainy 2016 [Elektronnyi resurs] // Instytut ekonomichnykh doslidzhen ta politychnykh konsultatsii. – 2016.–Rezhym dostupu: <http://kiis.com.ua/materials/pr/20142904/RIPR2014.pdf>.

4. Ukrainnyi zhurnal “Ekonomist” 2017 [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <http://ua-ekonomist.com/15285-galasyuk-nvesticyi-u-virobnictvo-naykrasch-lki-vd-korupcyi.html>

Pobochenko L.M.

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of IER and Business,
Institute of International Relations,
National Aviation University

Mukhamedova D.R.

Student
Institute of International Relations,
National Aviation University

PRIORITY AREAS OF IMPROVEMENT OF INTERNATIONAL INVESTMENT IN UKRAINE

The article considers aspects of foreign direct investment. Favourable investment climate makes it possible to solve social problems, provides a high level of employment, allows updating the production, to modernize and introduce new technologies. As the experts in terms of GDP Ukraine lags far behind neighbouring Eastern European countries. The main drivers that will quickly make up for the lag is foreign investment and exports. For the significant growth of the Ukrainian economy should receive an average of 7.10 billion FDI annually, which is subject to foreign investment, obtaining foreign loans, joint ventures with foreign capital in such areas as the development of processing industry, agriculture, creation effective forms and mechanisms of investment activity.

Ukraine still exist unresolved issues regarding corrupt activities, and foreign direct investment will help in the fight against corruption rather than the creation of numerous anti-corruption bodies. Attracting foreign direct investment – this mechanism of transition from macro-financial stabilization of the investment, and the driver of economic growth and a generator of new jobs and revenue.

Ukraine should target key (existing and potential) foreign investors in ad-hoc organised investment events abroad, where it should stress that the majority of the country is not directly affected by the situation in the East. Military conflicts affect different sectors of economy in different ways. Investment in industries with high fixed capital intensity is highly deterred by conflict. Investment that is aimed at the internal market, especially in services and durable consumer products, also seem to suffer more. Irrespectively of the sector, investment is less affected if the potential return on investment is deemed high enough to compensate the risk.